

**การสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของประชาชน ในจังหวัดเชียงราย**

**ESTABLISHING A LOCAL NETWORK FOR OBSERVING THE 5 PRECEPTS TO
IMPROVE THE QUALITY OF LIFE OF THE PEOPLE OF CHIANG RAI
PROVINCE**

พระครูทิพย์บุญญากร

Phrakruteepayaboonyakorn

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

thanit_loonlawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ในจังหวัดเชียงราย 3) เพื่อวิเคราะห์เครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดเชียงราย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Reserch) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) และจากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า

1) การส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงราย พบว่า มีการส่งเสริมดังนี้คือ ด้านนโยบาย ด้านยุทธศาสตร์ ด้านการส่งเสริมด้านความปรองดอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

2) การสร้างเครือข่ายของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ในจังหวัดเชียงราย พบว่ามีการสร้างเครือข่ายดังนี้คือ การสร้างความตระหนัก และรวมตัวเป็นเครือข่าย การสร้างพันธมิตร และการบริหารเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 การพัฒนาความสัมพันธ์ของเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 การรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5

3) วิเคราะห์เครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
ในจังหวัดเชียงราย พบว่า มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนี้คือ ความสัมพันธ์เครือข่ายเชิง
อำนาจหน้าที่ ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ความสัมพันธ์เชิงประเด็น

คำสำคัญ : การสร้างเครือข่าย; หมู่บ้านรักษาศีล 5; การพัฒนาคุณภาพชีวิต

Abstract

The material has objectives to 1) study the promotion of the 5 precepts of the Sangha in Chiang Rai Province, 2) study the networking of the villages keeping 5 Precepts of the Sangha in Chiang Rai Province and 3) to analyze the networking of villages keeping 5 precepts and quality of people's life developing in Chiang Rai Province. This is the qualitative research and collecting data tools were document and interviewing. The research result was found that;

1) the promotion of the 5 precepts of the Sangha in Chiang Rai Province were on policy, strategy, reconciliation, morality and participation of partner networking.

2) The networking of the villages keeping 5 Precepts of the Sangha in Chiang Rai Province was found to network with the followings: awareness raising, forming an obligation-building network, administration of the village keeping 5 precepts network, development and preserving of relationship among village keeping 5 precepts network and continuity of village keeping 5 precepts network.

3) Analyzing of the networking of villages keeping 5 precepts and quality of people's life developing in Chiang Rai Province was on the networking on duty and power relationship, spatial relationship and issue relationship.

Key Words: the Networking, the Village Keeping 5 Precepts, Quality of Life.

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อชีวิตจิตใจของคนไทยและเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้มีความสะอาดบริสุทธิ์ ชาวไทยส่วนใหญ่ยอมรับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางดำเนินชีวิต พิธีกรรม คำสอน และการปฏิบัติตามแนวคำสอนในพระพุทธศาสนาบางอย่างได้กลายเป็นขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมและประเพณีของคนไทยสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาสังคมไทยถูกกระแสโลกาภิวัตน์ครอบงำอย่างรวดเร็ว ซึ่งกระแสโลกาภิวัตน์ได้พัดพาเอาสิ่งที่เป็นคุณค่าและปฏิญญาไปสู่สังคมไทย ในปัจจุบันสังคมไทยก็มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมาตลอดเช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการก่อความไม่สงบ เป็นต้น มีการเบียดเบียนแบบใหม่เกิดขึ้นมากมายซึ่งนอกเหนือจากการเบียดเบียนระหว่างบุคคลต่อบุคคลอย่างซึ่ง ๆ หน้าหรือชัดเจน แต่เป็นการเบียดเบียนที่เกิดขึ้น โดยผ่านตัวกลาง เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ กลไกทางเศรษฐกิจ ระบบการตลาดและสถาบันในสังคม เป็นต้น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาจึงมุ่งไปที่การปรับโครงสร้างรากฐานของสังคมให้แข็งแรง เข้มแข็งขึ้น และประการที่สำคัญประการหนึ่งในวัตถุประสงค์นั้น ก็คือการพัฒนาศักยภาพของคน ในสังคมทางด้านจิตใจให้เป็นคนดี มีคุณธรรม รวมไปถึงการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ เพื่อควบคุมประชากรในสังคม ไม่ให้เบียดเบียนกันและกัน เพื่อความสงบสุขในสังคมไทยโดยรวม (พระไพศาล วิสาโล, 2560 : 232)

สำหรับสังคมไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา แม้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศนับถือพระพุทธศาสนา แต่ปัญหาต่างๆ ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและนับวันจะมีทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในประเทศ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวก็ตาม มหาเถรสมาคม โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชวิทยาลัย ประธานกรรมการพระพุทธศาสนาแห่งชาติ คณะสงฆ์ และทุกภาคส่วนต่างๆ ของสังคมไทย ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวในสังคมไทย จึงได้ดำเนินการขับเคลื่อน “โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” อย่างเป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2557 โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ (1) เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (2) เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ลดความขัดแย้ง สร้าง

ความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนในประเทศ (3) เพื่อให้ประชาชนได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข (4) เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกได้สำนึกและสร้างความตระหนัก รักและเชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศอย่างมั่นคง (มหาเถรสมาคม, 2557 : 45)

ประชาชนที่ได้ปฏิบัติตามหลักศีล 5 จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต เพื่อเน้นให้ประชาชนมีสุขภาพ มีความมั่นคงในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าในช่วงที่ผ่านมา โดยมีสุขภาพที่สมบูรณ์ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตตามหลักศีล 5 ซึ่งแนวทางการพัฒนาให้มีความสำคัญกับการเสริมสร้างความรู้และปรับเจตคติด้านสุขภาพผ่านสถาบันครอบครัวและระบบการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เกิดจากประชาชนนำหลักการของศีล 5 มาปรับใช้ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้ชีวิตมีความสงบ ลดรายจ่าย ป้องกันปัญหา และผลกระทบที่เกิดจากอบายมุข สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอบายมุขของชุมชน (กรมการศาสนา, 2562 : 54)

จังหวัดเชียงราย และคณะสงฆ์จังหวัดเชียงราย ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดเชียงราย ได้ทำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้ดำเนินการเป็นรูปแบบเครือข่ายจัดตั้ง โดยประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานขับเคลื่อนโครงการ หน่วยงานราชการ คณะสงฆ์ ภาครัฐ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรเครือข่าย ชาวพุทธ มีการลงบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย เจ้าคณะจังหวัดเชียงราย นายอำเภอทุกอำเภอ เจ้าคณะอำเภอทุกอำเภอ กำนันทุกตำบล เจ้าคณะตำบลทุกตำบล ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน เจ้าอาวาสทุกวัด ดำเนินการจัดทำโครงการอบรม พระวิทยากรแกนนำ โครงการเผยแพร่ธรรมของพระธรรมทูต โครงการตรวจการคณะสงฆ์เพื่อขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ดำเนินการไปด้วยดี

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือบนพื้นฐานของความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน การแบ่งงานกันทำ การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน บทบาทของความร่วมมือจะขยายออกไป นอกจากการให้ความร่วมมือทางด้านข้อมูลจะนำไปสู่ความร่วมมือในการสร้างความเข้มแข็งในด้านอื่นๆ อีกด้วย สมาชิกหมู่บ้านรักษาศีล 5 สมควรจัดกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงาน/องค์กรที่สนใจ ที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือภายใต้หลักการกระจายอำนาจ โดยมีผู้นำชุมชนทั้งท้องที่ ท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปได้อย่างเหมาะสม คล่องตัว สมบูรณ์ เรียบร้อย

มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการโครงการ และควรคำนึงถึงองค์ประกอบหลักของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ การมีสมาชิก ผู้นำเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิกการเรียนรู้ร่วมกัน การลงทุน การสื่อสาร การมีผลประโยชน์ร่วมกัน และความสนใจร่วมกัน รวมทั้งสมาชิกต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาค มีความสมัครใจ มีการแลกเปลี่ยน มีการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานโดยมีจุดหมายร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ (ไชยวัฒน์ กปิลกาชจน์, 2560 : 4)

บทความวิจัยนี้นำเสนอ หลักการทำงานของเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายแบบบูรณาการภารกิจเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และหารูปแบบการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อวิเคราะห์เครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องนี้ มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

1. พุทธศาสนิกชน ได้กล่าวไว้ว่า ศีลในทางพระพุทธศาสนา มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคน ในสังคมมนุษย์ในทุกด้านของการดำรงชีวิต โดยเฉพาะวิถีชีวิตของคนไทยนั้นมีความผูกพัน ประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อการประพฤติปฏิบัติ จนทำให้พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประชาชนส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ต่างมีเมตตา ความเอื้อเฟื้อ ความอนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน ความเสียสละ เป็นที่ตั้งตลอดมา ด้วยคุณของพุทธธรรมคำสอนแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงสั่งสอนให้มีอิสระจากปัจจัยที่เป็นเหตุแห่งเครื่องเศร้าหมองทั้งปวง ทั้งทางกาย และทางใจ ทางกาย หมายถึง การไม่สร้างความวิบัติเสียหายแก่บุคคลอื่น

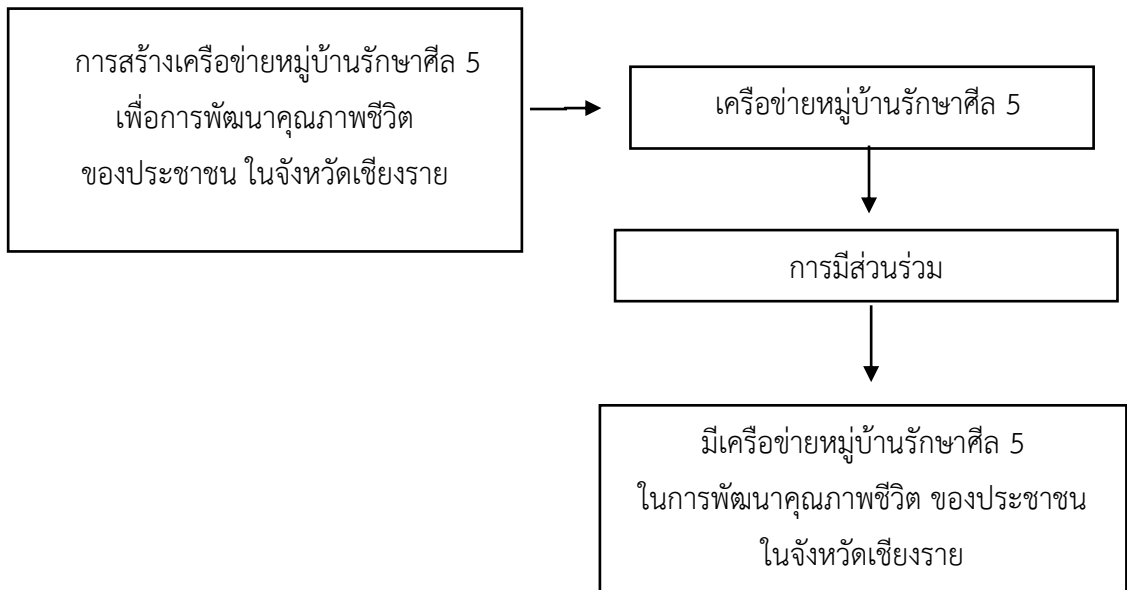
ส่วนทางใจ คือ อิสระจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลายอันตรวนชีวิตความเป็นอยู่ของตน เพื่อนำ
สันติภาพและสันติสุขมาสู่โลกมนุษย์

2. แก้ว ขิดตะขบ กล่าวว่า ในทางพระพุทธศาสนาได้แบ่งประเภทของศีลไว้มีอยู่หลายชั้น
หลายระดับ จัดแบ่งได้หลายประเภท เพื่อให้เหมาะกับวิถีชีวิตและสังคมปัจจุบันแห่งบุคคล ศีลท่านจัด
ไว้ 5 ประเภท 1. ศีล 5 หรือเบญจศีล 2. ศีล 7 (อัฐศีล) หรือศีลอุโบสถ 3. ศีล 10 (ทศ ศีล) หรือ
สิกขาบท 10 ประการ 4. ศีล 227 หรือสิกขาบท 227 เรียกว่า ปฎิโมกข์สังวรศีล 5. ศีล 311 หรือ
สิกขาบท 311

3. ไสว มาลาทอง กล่าวว่า เบญจศีลเป็นบทบัญญัติทางสังคมที่มนุษย์รุ่นก่อน ๆ ได้วางไว้เป็น
หลักข้อปฏิบัติสำหรับปกครองหมู่คณะ เพื่อให้หมู่คณะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่
เบียดเบียนเอารัดเอาเปรียบกัน เบญจศีลเป็นเครื่องมือสำหรับวัดความเป็นมนุษย์เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ผู้
นั้นมีความเป็นมนุษย์สมบูรณ์หรือไม่ เป็นมนุษย์ธรรม คือ ธรรมที่เป็นเครื่องชี้วัดความเป็นมนุษย์
เพราะศีลแต่ละข้อนั้นท่านวางไว้เพื่อประโยชน์แก่มนุษย์ในแต่ละทาง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย
ตามแนวคิด/ทฤษฎี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

กระบวนการวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของ
ประชาชน ในจังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1) ศึกษารวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ
การพัฒนาคุณภาพชีวิต แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ
แรงจูงใจ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ การส่งเสริมการรักษา ศีล 5 ของคณะสงฆ์
จังหวัดเชียงราย การสร้างเครือข่ายของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ ในจังหวัดเชียงราย

2) เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบและกระบวนการพัฒนางานวิจัยโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสรุปประเด็นการนำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

3) สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ปรากฏท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เพื่อระดมแนวคิด มุมมองที่มีผลต่อการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และนำไปสู่การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้ได้มาซึ่งการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

- 3.1 ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล
- 3.3 ประชุมสนทนากลุ่มย่อย
- 3.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากเอกสาร และ จากการประชุมกลุ่มย่อย
- 3.5 สรุปผลการวิจัย
- 3.6 นำเสนอผลการวิจัย

4) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อมูลสรุปในเชิงสถิติจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อนำไปสู่การประมวลผลข้อมูล และศึกษาเชิงความสัมพันธ์ถึงมุมมองของ การสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชน ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ปรากฏท้องถิ่น ผู้นำชุมชน

5) สรุปผลการวิจัยที่ได้คือ มีภาคีเครือข่ายของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ช่วยส่งเสริม และสนับสนุน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย

6) นำเสนอผลงานวิจัย ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

ผลการวิจัย

การส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงราย พบว่า คณะสงฆ์จังหวัดเชียงรายและ จังหวัดเชียงรายได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายดำเนินการพร้อมกันทั้ง 17 อำเภอ ในระยะเร่งด่วนระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงสิงหาคม 2557 เป็นต้นมา ทั้งด้านปริมาณในการจัดทำบันทึกข้อตกลงให้ส่วนราชการ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำเนินการรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการครอบคลุมทุกพื้นที่และมีสถานศึกษาหน่วยงานเข้าร่วมเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 30 ส่วนในด้านคุณภาพได้จัดให้มีกิจกรรมการรักษาศีล 5 เนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและของชาติ รวมทั้งการบูรณาการเข้ากับโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองของกองทัพบกที่ 3 โดยใช้หลัก บวร ซึ่งได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ตลอดจนทั้งประชาชนทั่วทั้งจังหวัดเชียงรายเป็นอย่างดี และคาดหวังว่าในปี 2563 หมู่บ้านละประชากรในจังหวัดเชียงรายจะเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 อย่างแน่นอน

การสร้างเครือข่ายของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ในจังหวัดเชียงราย พบว่า การสร้างเครือข่ายการพัฒนาชุมชนต้นแบบในจังหวัดเชียงราย เพื่อการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ตามหลักศีล 5 จังหวัดเชียงราย มีรูปแบบกิจกรรมและโครงการต่างๆ ทั้งภาครัฐและคณะสงฆ์ ได้มีส่วนสำคัญในการสร้างความร่วมมือ ความเข้าใจ และพัฒนาแนวคิดของชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจให้ชุมชนตระหนักถึงอัตลักษณ์ และสร้างความภูมิใจในชุมชนและคุณค่าของชีวิตมนุษย์ โดยการจัดกิจกรรมทางศาสนา เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายการทำงานเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในมิติของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะต้องมีการประสานงานหลักเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งความต่อเนื่องและยั่งยืนของกิจกรรม มีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระดับประชาชน คือ ประชาชนมีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมทางศาสนาที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตในครอบครัวได้มีส่วนสำคัญในการนำเด็กและเยาวชนได้สร้างแรงจูงใจในการสร้างเครือข่ายได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์เครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดเชียงราย พบว่า หมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมเป็นรูปแบบของการสร้างสังคมตามแนววิถีพุทธได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเคารพในสิทธิของ

กันและกัน ได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ ได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาให้สมกับที่สังคมไทยเป็นเมืองที่
ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา และโครงการหมู่บ้านรักษาศีล5 ได้สอดคล้องกับนโยบาย
ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) เกี่ยวกับการให้ทุกภาคส่วนในประเทศร่วมมือกันดำเนินการ
ในเรื่องการสร้างความปลอดภัยและสันติภาพ ทำให้ประชาชนมีความรักความสามัคคี โดยเริ่มจาก
ครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ไปจนถึงจังหวัด ได้มีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศไทยและพัฒนา
ประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง ซึ่งจะนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องนี้ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

พระวิมาน คมกัปปโย (ตริกมล) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ศีล 5 ในฐานะเป็น
รากฐานของสันติภาพ” ผลการวิจัยพบว่า สันติภาพเป็นสภาวะที่ปราศจากความรุนแรงและเป็น
สภาวะที่ปราศจากการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบทั้งความรุนแรงต่อตนเองหรือผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม
แนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพมีอยู่หลายประเภทนักการศาสนาจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับสันติภาพทาง
จิตที่ปราศจากความรุนแรงแต่นักเคลื่อนไหวทางสังคมมองว่าสันติภาพเป็นภาวะที่ไม่ถูกกดขี่หรือเอา
รัดเอาเปรียบในขณะที่นักปฏิบัติการทางสังคมจะมองว่าสันติภาพเป็นภาวะที่ไม่ใช้ความรุนแรงทั้ง
ทางตรงทางอ้อมทางโครงสร้างและทางวัฒนธรรมการสร้างสันติภาพ

พระมหาโยธิน โยธโก ได้ทำงานวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ตามหลักศีล 5
ผลการวิจัยพบว่า แนวคิด ทฤษฎี และการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ตามหลักศีล 5 ก็คือ
กระบวนการพัฒนามนุษย์อย่างเป็นระบบทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ตามหลักเบญจศีล
(ไม่โทธร้าย ไม่ใจอยาก ไม่มากรัก ไม่ปากชั่ว ไม่มัวเมา) และเบญจธรรม (เมตตา กรุณา สัมมาอาชีวะ
กัมมัสถุญะ สัจจาจา สัมมาสติ)

วณิฏา ศิริวรสกุล ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้
ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้าน
วัตถุประสงค์ของนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ ด้านทัศนคติหรือการยอมรับนโยบาย
หมู่บ้านรักษาศีล 5 และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5

2) ประสิทธิผลในการดำเนินงานและการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ประชาชน ในชุมชนได้มีการ
สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ หลังการดำเนินนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5
ประชาชนในชุมชนมีการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและ และลำดับสุดท้าย คือ หลังการดำเนิน
นโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประชาชนในชุมชนละเว้นการดื่มสุราเมรัยและเครื่องดองของมีนเมา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมีดังนี้คือ

การสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชน
ในจังหวัดเชียงราย

มีชุดคู่มือการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5

มีภาคีเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ช่วยส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตของประชาชน ในจังหวัดเชียงราย

ประชาชน ในจังหวัดเชียงราย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อนำศีล 5
ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุป

การสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัด เชียงรายเป็นนโยบายสำคัญของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามณฑลพายัพ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ที่ดำริให้กับคณะสงฆ์ทุกจังหวัด และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ร่วมในการนำหลักของศีล 5 ให้เข้าถึงประชาชนทุกระดับครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยให้จัดทำในรูปของโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” กระบวนการในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ทักขะ และ ประสพการณ์ เพื่อเสริมสร้างมนุษย์ให้สามารถพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ก. องค์การพระพุทธศาสนาและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรร่วมกันสร้างกลยุทธ์การฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนของสถาบันการศึกษาที่มุ่งประเด็นการบูรณาการกับศาสตร์วิชาชีวิตเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

ข. องค์การพระพุทธศาสนาและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรสร้างเป็นนโยบายวิสัยทัศน์พันธกิจของหน่วยงาน เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานรู้สึกถึงมีส่วนร่วม หรือการมีความรู้สึกรับผิดชอบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ผ่านโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อที่จะสร้างสรรค์การพัฒนาทีมงาน ในการที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

ค. องค์การพระพุทธศาสนา ควรพิจารณากระบวนการและปัจจัยในการพัฒนาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 การส่งเสริมจริยธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์อย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษกิจ และการนำชุดองค์ความรู้
หมู่บ้านรักษาศีล 5 ช่วยส่งเสริม สนับสนุน ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดเชียงราย

References

- กรมการศาสนา. (2562). *หลักศีล 5 จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่บริษัทสุโขมและบุตรจำกัด.
- ไชยวัฒน์ กปิลเกษจน์. (2560). *การสร้างเครือข่ายความร่วมมือศีล 5*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร
: โรงพิมพ์ พิมพ์ลักษณ์.
- พระไพศาล วิสาโล. (2560). *พุทธศาสนาในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤติ*. พิมพ์ครั้งที่ 9.
กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- มหาเถรสมาคม. (2560). *ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5*,
พ.ศ. 2557. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.